

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági értekezlet a Köztelken.

A legfontosabb két kérdés: a gabnatermelés és marhatenyésztés kérdésének tárgyalása kezdetet meg a Köztelken. Egyetlen értekezlet sem volt oly látogatott, mint a mai és ez érdeklődés is a mellett bizonyít, hogy a gabnatermelés és marhatenyésztés terén sok bajt kell orvoslani, még pedig gyorsan, mert ma holnap a par force gabnatermelő Magyarországon nem lesz többi az, csak volt.

A mai értekezletet Korizmes László kevéssel 10 óra után nyitotta meg, szívélyesen üdvözölte a megjelent szakértőket s előre is köszöntönte mondva bizalmunkért. A tárgyalásokra vonatkozólag elhatározott, hogy délután rendezesen a gabnatermelés és délután a marhatenyésztés kérdése fog tárgyalatni.

Az értekezletre megjelent a következő tizen négy szakértő: Leidenfrost és Serter Lajos, a barsi gazdasági egyesület képviselői Birly Lajos a nyitrai mezőgazdasági egyesület, Roboz István a somogyi gazd. egylet, Festetics Andor vasmezei gazd. egyesület képviselője, Jurena k Sándor T.-Szt.-Miklósi, Melezer Gyula Miskolczi, Nickel Mihály Budapesti, Cséry Lajos Budapest, Schuster János Budapest, Kodolányi Antal Budapest és Tisza Lajos az erdélyi gazd. egylet képviselője. — Megemlíthetjük még, hogy többen irásbelileg nyújtották be véleményüket.

A tárgyalásokra befejezésük után még beszéltek a mai értekezletről a következő tudósítást közöljük:

Délutáni ülés.

Melezer Gyula: Mielőtt a kitűzött kérdésekre részletesen megfelné, némely melles kérdés megvitatásába bocsátkozik. A feladott kérdésekben gyakorlati értéket nem lát s megátadja a gazd. egyesület jelen szervezetét.

Korizmes László (elnök) jogosultnak tekinti a felszólalást, de kéri az előadót a kiszabott kérdések keretében maradni. Ez reorganizáció, mely az enquet-ülések előtt vagy után megbeszélhető. Ha ezen enquet-ülések sikerülnek, újabb motívum lesz az, hogy magát az egyesület a viszonyokhoz képest reorganizálja.

R. Dessewffy Aurél felelmi, hogy már a múlt évben tetteit hasonló indítvány az egyesület elnöke bajaink orvoslására, de most határozottan kéri a két tárgyat egymástól elválasztani.

Dáni József: Hazánk minden vidéke, de különösen az alföld túl terheltek gabnatermeléssel, tehát egy általános vetési rendszer volna létesítendő. Az utolsó tíz évben fölterjedtek mintegy 20—22%-a használtatik fel állattenyésztésre. Egálj viszonyaink nagyon akadályozták gabnatermelésünk fejlődését. Szerinte egy katasztrális hold buza átlagos költsége 30—35 forint s ugyanennyi hasznot hoz a termelőnek: A gabnatermelés emelése érdekében célszerűnek tartja népies nyomtatványok terjesztését, s ha csak egy egyen rendezi is be kellő gazdagságot, az terjedni fog, mert a jó példa vonz. Úszóg ellen a kétköves oldatot ajánlja. Nagy hára a hazai buzafermelésnek némely vidéken, hogy a legapróbb és legfejletlenebb magyart használják a vetésre. Felvidéki gazdáknak ajánlatos használni a vetőmagukat az alföldi többször változtatás. A tengerre nézve a házi kezelés határozottan jobb a részéről. Szükséges, hogy vetőmagját a gazda maga termelje. Kender, hol jó föld és az áztatásra szükséges víz meg van, hol pedig vízenyös és haramatos vidéken tenyészendők.

Rotter József: A főjelen a buza tul, — hanem annak rendszeren egyoldalú s erőszakos termelésben rejlik. Ennek emelése első dolog s ennek alkvédő az állattenyésztés is, mert ez irányban egy sem bírnak versenyképességgel. Pozsonyvidék feljegyzési szerint egy entrális hold buza átlagos kiadása 52 forint, a termelés 8 köbél 8 frjtával egyenlő 64 frt. A szalma és polva 3 frt, tehát a tiszta haszon katasztrális holdonként 15 frt. Az állattenyésztést az okoszeri földmivelés emelése tartja ajánlatosnak. Minta gazdasági intézetek felállítását, jutalmak kifizését, egykét társulatok alakítása hatalmas emelői lennének mezőgazdaságunknak. A szeszgyártásra nézve tartóhatatlan állapotok tartja hogy az állam hazánkat Ausztriával egy kalap alá vonta s nagy baj, hogy nagyobb szeszgyártásunkat is rossz bírtok egyének kezelik, kik az állam orszámet, a hol csak lehet kijátszani ügyeinket. A városi gyárak nagyobb előnyben részesülve, ezek ellenében a gazdasági szeszgyárak részére adóengedélyt kéri. Felsővidéki emelvényeink szintén e teleme adó folytán Ausztria által túlszínnyaltanak. S minthogy újabb a kevesebb tartalmú repák szeszgyártásukat által alkalmazatosnak találta az alföldön szeszgyárak létesítendő. Mag-és-országos kétkövel ajánlatos. Jó vetőmag beszerzése legelső gondja minden gazdának; s erre nézve a leghelettebb termelőt összeirandók, általában raktárak létesítendők, s beszerzési egyesületek alakítandók. A munkás kéz beszerzésére nézve távolabbi vidékekről, így a felvidékről kell munkásokat szállítani. — Do szükséges, hogy a vasutnáknál egy az egy, mint a keresmény szállítási díja beállítására. A szerződés megszűzése, strikelások megváltására szigorú mezei törvények hozandók. A hatóság részéről — mely ezért felelős — gyors eljárás kívánatik meg. Bentkosztolás, katonaközeltség mellett nem lehetséges. Indítványozza, hogy a cseledek nejei is kötelezessen nyarant át bizonyos díjjal a gazda földein dolgozni. Személyi hitel létesítése az alföldön szeszgyárak ellenében egót szükség. Kiszáktárak és gazdasági pénzüzetek alapítása a kúpekedés ellenében a kereskedés emelése rendkívül szükséges. A burgonya-termelés legutóbbi időben elhanyagoltatott, s csak házi termelésre szorított; ámbr okszéri kezelés mellett a rozzsal egyenlő eredményt volna képezni lehetne. Külföldi burgonyanemek közül nálunk csak a korai róza találatot észlelhetünk. Tengeri termelés sikiföldön igen jövedelmező. — Mesterséges takarmány termelés, tiszta vetőmag beszerzésében le akadályra. Magtermelés különösen a felvidék van hivatalos, s ennek tisztítása gépek által eszközendő. Szükséges, hogy a magterjesztők szigorúan ellenőriztessenek.

Farkas Abraham: Azt hitte, hogy a felvetett és megvitatott kérdéseket elküldött kérdések jelen enquet-bizottságban megvitatás, illetőleg megbeszélés tárgyát képezendik, de minthogy ez nem így van, nem látja indokolva, hogy távolabbi vidékekről irásbeli nyilatkozataikat felolvassára miért fárastottak fel a fővárosba.

Elnök a megállapított rendre hivatkozva, kéri előadót, legyen szives véleményét előterjeszteni. Farkas. Átvérre a pontok fejtegetésére, fel- említi, hogy gazdáink a jelen viszonyok közt kény- szerítve vannak rablogatásigot tűzni, azaz a föld

termő erejét a beruházási költségek szükségletére kiszivattyúzni. Ezen kényszernek tulajdoníthatjuk az erők nagy pusztítását, legelők feltörését, melyekbe a termelő, hogy megélhessen, jövedelméből buzát vet. Olesó előtöke létesítése, alapos adókövetés, mielőbb szükséges. Czelseri közgazdatis, olesó és gyors igazságszolgáltatás és helyes telekvényi intéz- mény léptetendő életbe. A buza-termelés ellen- sulyozására az állattenyésztés emelését tartja szük- ségesnek. Különösen ezután a trágyatermelés és ez által a kizsárolt föld termő erejének vissza- pótlása végett. Szakbizottságok, jutalmak, népies nyomtatványok, nagyban emelnék mezőgazdasá- gunkat. Gyakorlati példákkel kellene előjárni a gaz- dasági egyesületeknek szakértők kiküldése által. Úszóg ellen az ellenszerek terjesztését ajánlja. Rossz vetőmag, rossz szántás és a gyom rendkívüli elter- jedését az államnak érélyes intézkedés által kell meggátolni. S ez irányban a termelő gazdának kötelességévé tételessé földjén és a közti munká- latság minden gyomnak kiirtása. — A munká- sihiányunk egyik oka, hogy népink dologtalan, s csak annyit s akkor dolgozik, mikor s mennyi élet- fenntartására szükséges, másik ok a tudatlanság, s ennek érkölesi és gyakorlati irányban való fejlesztése az első teendő s csak ezután a viszonyok gyako- rlati szervezése. Gazdasági szeszgyárak fenntartá- sára szükséges tartja a termelés emelés érdeké- ben. A len- és kendertermelés mint kereskedelmi cikk, a buza-termelés ellensúlyozására is alkalmas, de mint házi ipar nem felel ki magát.

Kovács Zsigmond csak egy kérdésre mond véleményt, t. i. az úszóg ellen 20 évi tapasztalata folytán a kékkövel sokkal czelserűbbnek tartja az ottlót mésszel való kezelést.

Barabás János. Mezőgazdaságunk hátrányai a rablogatás, gyarló felszerelés és a munkás kéz hiánya. Hogy Francia- és Németországban silányabb vegyületet találnak még egyszer annyit termelnek a gazdák, annak oka a normális időjárás, jó rendszere, jó munka, bő trágyázás és a gabn- termelés felszerelésben van. Azon szerencsés or- szágokban földmivelési célra nincs tökélyhán, holott nálunk csak most kezdik belátni, hogy a földmivelési forgó- és üzlet-töke nélkül az igények- kel szemben lépést nem tarthat.

A buza-termelés megszorítására mindenütt és minden gazdasági ágat lehet felkarolni, de a létező viszonyok tekintetbe vételével. Len s kender leg- biztosabban a Tisza, Körös és Berettyó mentén észle- ritlen lehetne termeszteni. Rendszerelőzóra a gazdák nagy részét rá vezetni egy országos vándor szakbizottság és vándortanor intézmény által lehetne legsikeresebben, és ez minden megyében létesítendő.

Szükséges, hogy a tulterhelt földbirtokok drága uszora-adósság egy földhita reform segé- lyével olesó tőkéi által konvertálva legyen, szük- séges, hogy a mozgósított földterületek fokontint vis- zaszámazzassék és hogy a hazai földmivelési ja- vára egy megfelelő hitelmevetel által — eddig ok- talanul elvont, minden kül s belföldi heverő töke a solid hitelnyújtás minden alakjában a földre beveh- zethető legyen.

Népies irányművek terjesztésén kívül ajánlja, hogy a kormány — a ki annyit áldoz politikai la- pajnok terjesztésére — a legújabbban megindult „Magyar Föld” című gazdasági szaklapot a köz- ségeknek leszállított áron küldje meg. Arteres vi- dékeken len- és kender-termelés kifizeti magát, de csak azon esetben, ha mint kereskedelmi cikk ter- mesztetik; s erre nézve áztató és tiloló vállalatok létesítése volna szükséges.

Kodolányi Antal: A jelenlegi általános el- terjedt tulságos mérvű gabnatermelés mellett alig van birtok, melyen a gazda a tulsyba vitt gab- natermelés következtében feltörő föld mún- kákkal arányban elegendő igavonó marhával rendelkezik. A mi onnét van, hogy az igásmarha létszám hozzávetőlegesen felvétel szerint állapítatik meg: 20—30—40 stb. Ez rendszerint már maga elég ok arra, hogy az arány — hibás legyen. De ha még elég volna is — hibázik az arány azáltal

a) hogy a tulságos gabnatermelés emelése egy-egy időszakban feloldandók a munkák; b) az időjárás rendetlen voltja is be- folyással van;

c) az igásmarhák rossz tartása. Az igá- smarha létszám elégtelenségének köv- etkezménye, hogy sem kellő módon sem a maga idejében nem végezveitén a munkát — már a rendelőt csak kissé eltérő időjárás folytán is meghibázik a termés, — s mert ez rendszeren így van, rendesek a rossz termé- sek is. Innét az örökös panasz az idő- járásra.

Kétszerezes kötelessége tehát a gaz- dáknak arra ügyelni nálunk, hogy elegendő igá- smarhával legyen:

1. mert nálunk a száraz időjárás — a föld kellő megmiveltetésének legnagyobb akadályá s emelensége — igen gyakori.

2. mert mégis erősb mérvű gabn- termelésre utalva mindenütt, mindent el kell követni, hogy a birtokok jövedelmének országn- ként tevé buzától bevételét lehetőleg biztosítsa kell és maga idejében végezt munkát által, a minek pedig fölkellék, hogy elegendő igás marha fölött rendelkezék:

A trágyázásra nézve nagyobb gondot kell fordítani a gazdának. Ez részint azért szükséges mert az időjárás szélsőségeinek, különösen a szárazságnak jövedelmét elvont, azaz a trágya hiányát okoz. — A trágya hiányát okozhatja a trágya hiánya szintén az alacsony átlag termelésnek. Nálunk rendszeren és okszéri gazdálko- dással csak kivételesen találkozunk. A múlt év- tizedben az ugynevezett szabad gazdál- kodás kapott lábra, oly értelemben, hogy t. i. derűre-boruravetették a gazdák és vetik sok részint még ma is a bu- zát buza után, s általában szakadatlan sorban a gabnaféléket egymásután — minek folytán a föl- dek egyomósdnak és a miért gond- sabb miveltést igényelnének azok, habogy a termések biztosítása lebegne a gazdák szemé előtt, — sőt inkább a munka törődésé illy gazdál- kodás mellett a legnagyobb, a földmivé- lés évről-évre rosszabb és ezzel rosszabb és bi- zonytalanabbak a termések is. Ezért oka az al-acsony átlagterméseknek a rendszerenküli okszéri- ten rendkívül szigorú. Hangsúlyozassék, hogy az adók másféleképpen irányoztatnak, az egyes adók leszá- lítottassék és a végrehajtás szelidítették. Zem- plénegye érdekében felel a kérdésekre. — A buza-termelés nem emelkedett tul a határon, nálunk hasonló mérvben való növelesével. A métegy a juhokat és gulyát tizedeli. A trágya érdekében az állattenyésztés is emelendő. Mesterséges takar- mánytermelésnek sok akadály van, első a nem akará, másodszor a tagósság.

Az újdoszagos tagósság, ha sok akadályval nem jár, újra keresszül viendő.

Az adók, szeszgyárak nézve azt akará, hogy ezek 50%-al leszállítsák nyerveik, mert ezek az állattenyésztés és földmivelésnek is egyik föltéte- lét képezik, s a szeszgyárak elenyészté tetemes kár- rával jár az államnak.

Jurenák Sándor. A termő föld erejét kiak- názták, munkadévrünk alább szállt. A termelés ál- tal a földmiveltésnek most kevesebb.

Hányos a szántás, hányos a vetés. De leg- inkább súlyos az alföldön a munkás kéz hiánya, gé- pek vannak, de a munkás nem akar semmi áron a géphez szegődni, mert ez kenyérszeresést vesz el. Az idegen cseledek iránt oly rendszeráby, oly törvény

A gazda birtoka egyetlen ágnak jövedelmét képezte s em ism- orven — nem látja, hol a baj és hol kellene javi- tani, halad tovább a maga útján, s minket okoz. — semmint a saját gazdálkodási módját — a termelés- csökkenésért. A munka megtagarítás mó- dozatai is el vannak előtte fűdve, a mi pedig szintén egyik tényezője az olesóbb termelésnek.

A buza-termelés törli megszorítására nézve részemről csak odjág illetve, azon értelemben jár- ulhatok, hogy ajánlandóknak vélem, miszerint a gazdák ne vessenek soha a nagyobb területre buzát, mint a mennyi alá kellőleg és annak idején meg tudják munkáltatni és előkészítettni a föld- det és ne vessenek buzát oly talajba, amely akár fizikai vagy léte, akár vegyi minőségénél fogva buza- termelésre nem alkalmas, mert kül- lönböző gazdasági viszonyok közt általában érvényes szabályi arra, hogy a birtok területé- nek hány %/át lehet meg kár nélkül buza- termelésre fordítani, felállítani nem lehet. De aján- landóknak tartom azt is, hogy a gazdák az okszé- rű betéts-forgás előnyeitre figyelmeztesse- nek, mint a mi által részint a munka ki- lést lehet elérni és a munkatorlódat elhárí- tani, részint a trágyát jobban kihasználni, de a mi fő — a miltál a termések sikerülése a je- lenlegi tulságos gabnatermelés mellett elégtelen- len bizonyult igás marhatételek mellett — gondosab- ban és a maga idejében lehet végezni a munkákat, a minek következménye ismét nemcsak az lesz, hogy a kisebb területen is nagyobb terméseket kap, hanem a gondosabb miveltés folytán az időjárás személyessége sem fogja oly könnyen és oly mérvben tönkre tenni termését, mint jelenleg.

De ajánlandóknak tartom még az okszéri- bű vetés-forgásra való áttérést, a takar- mány természeténél mérvű felkarolása vé- gét is, mert az okszéri vetés-forgásra beosztott takarmánytermelés jobb is fog sikerülni, mint a mostani rossz előmunkálattal mellett.

Nemzetgazdaságunk emelése buzaügyi díjak kifizetését, gazdasági iskolák felállítását és vándor- tanórok kiküldését ajánlja.

Délutáni ülés.

Leidenfrost Nemzetgazdasági bajaink első oka a tulságos buza-termelés s ez Magyarországra hatá- rozottan káros, ez által tőkéket eladja, mert a termőföld erre az ország tőkéje. A kormány felké- rendése kereskedelmi- és vámszerződés kötésének az ipartörvény tekintetbe vételére és ez által emelke- lnek mezőgazdaságunk. A termés ingadozása nem egyedül a klimatikus viszonyok, hanem a talajvíz egyenletlenségben rejlik. Ezen sok helyt segíteni lehetne a belvízek levezetése által.

Egyes gazda ezt nem teheti, hanem a kor- mány által egyöntetű terv dolgozandó ki és ékét levezető csatornák építendők.

A szeszgyárak oly helyzetben vannak, melyek aláássák nemzetgazdaságunkat. A mostani adó rend- szabály monopolizálja a szeszgyártás egyesek részére. Ha nem a nyers termény, hanem a kész szesz adózatának meg, akkor kissé romlott nyerstermény is felhasználhatnánk.

Lónyai Gábor. A buza túltermelése rendezett gazdaságokban nem fog fenn baj. Csak az Alföldön berelt birtokok törtenek ez. Az állattenyésztés- hoz sok pénzberuházás szükséges, a kölcsönpénz nem hozza meg kamatait és a termelő uszorsók martalékaik esik. Míg 5%-os kölcsönből nem jut, nem szerelheti fel gazdaságát, tehát hitelviszonyait- kat is kell rendezni.

Az állattenyésztéshez sok jó rák kell és a takarmány-termelés akadályai legvághatók.

A kisbirtokok idegenkedők a viszonyok módo- sításától. Csak tagosított birtokok lehet függetlenül ily takarmányt is termeszteni, szétszórt földeknek a hol még nem volt, a tagosítás megkezdettessék, de a hol megvan újra nem alkalmazandó.

Hasonlóan ajánlja a legelők felosztását is. Takarmányra külön terület felosztása csak ott vihető ki, ahol még nem volt birtok-rendezés. A buza-termelés akkor fog megszoríthatni, ha az áll- attenyésztés által jó jövedelmét tapasztal a termelő közönség.

Az állattenyésztés emelésére szükséges törvé- nyek alkotása.

Juzst József. A gazdasági szeszgyárak meg- adóztatási módját hibáztatja, — gazdasági szesz- gyárak és üzleti szeszgyárak közt az a különbség, hogy a kis földesek azért főznek, hogy a cseleket meg- fizethessék, a nagyok azért, hogy a megfizetett cse- lét visszanyerjék.

24 óra alatt kézenlét két kadat kégetni s ekkor az alkohol nagy része elpárolog, mely 10,000 fok mennyiség 40 k-nál már 4000 frt kárt okoz. Nem tarthatnak szakképzett egyének sem a szeszgyár- nék általános vagy terménymennyiség utáni meg- adóztatás szerint — naponta egy hectoliter után 8 fok az eredmény. 100 hl. után 55 frtot fizet, azért inkább a fok szerinti fizetést (8 fok 800 X 11 kr. = 88 frt) ajánl. — A legelőnyesebb megadóz- tás a főzőkészülék szerinti volna és ez azon nagy előnyt nyújtana, hogy a mostani gyors gőtes által elpazarolt anyagok által több szesz produktátunk, mint most. A trágya, mely a nagy földeseknél produkálják, nem nyer hasznosítást a termelésnél.

A felvidéki serfőzők nem képesek konkur- rálni, tehát ajánlja, hogy a jelenlegi rendszer vál- toztatassék meg és a főzőkészülék szolgálat alulpl.

Viczmányi Odón. A gazdag terén általános ha- nyatlás a szakértelem-hiányt az alsó népnél ezen okok legfőbbike.

Ezek ellensúlyozásáért a gazdálkodás rendszer- esítését ajánlja. Ezenkívül hangsúlyozza különösen a kisbirtokok részére olesó és gyors hitel lé- tesítését. A szakértelem hiányt egy másik fölét és ez áll a közép osztályra is. Tehát ennek ellensúlyozására a vándortanítókat leghasznosabban működhetnek közre. Egy-kettő tanuló fölét s ezáltal példát nyerve gyakorlatilag megtanulják a földtermelés el- vét. Gazdasági egyesületek létesítendők és ezek titkárai lennének a vándortanítók. Az adók mostani állása rendkívül súlyos, de azok behajtása rendkívül szigorú. Hangsúlyozassék, hogy az adók másféleképpen irányoztatnak, az egyes adók leszá- lítottassék és a végrehajtás szelidítették. Zem- plénegye érdekében felel a kérdésekre. — A buza-termelés nem emelkedett tul a határon, nálunk hasonló mérvben való növelesével. A métegy a juhokat és gulyát tizedeli. A trágya érdekében az állattenyésztés is emelendő. Mesterséges takar- mánytermelésnek sok akadály van, első a nem akará, másodszor a tagósság.

Az újdoszagos tagósság, ha sok akadályval nem jár, újra keresszül viendő.

Az adók, szeszgyárak nézve azt akará, hogy ezek 50%-al leszállítsák nyerveik, mert ezek az állattenyésztés és földmivelésnek is egyik föltéte- lét képezik, s a szeszgyárak elenyészté tetemes kár- rával jár az államnak.

Jurenák Sándor. A termő föld erejét kiak- názták, munkadévrünk alább szállt. A termelés ál- tal a földmiveltésnek most kevesebb.

Hányos a szántás, hányos a vetés. De leg- inkább súlyos az alföldön a munkás kéz hiánya, gé- pek vannak, de a munkás nem akar semmi áron a géphez szegődni, mert ez kenyérszeresést vesz el. Az idegen cseledek iránt oly rendszeráby, oly törvény

hozatnak, hogy cseledek eselőkönny nélkül ne fo- gadassék. Gyors közlekedés létesítendő. Egy hold buza költsége az alföldön már 16 frtnál kezdődik. A takarítás igen rosszul kezelik. Az alföldi pa- raszt csak arra ad, a mit a szomszédától, tehát itt népies nyomtatványok terjesztésének és talán vándor- tanító predikációjának sem igen volna eredménye. A trágya kezelés igen elhanyagolt. Nemcsak mennyiségileg, hanem minőségileg is. Úszóg ellen drága a kétkő, de a mász sem alkalmas. A gyom- tritást törvények kellene kimondani.

A szállítás lánnya és szagatott. Nekünk is kellene valamit a külföldről be- venni, minket elárastanak mindenfélével és kivite- lünket pedig elzárják. Ha nem vihetünk ki élő marhát, légmentes kosik kellene nekünk a hus szállí- tására, de ha ez sem létesülne, úgy zárjuk el az állatbehozatalt és magunk lássunk el magunkat.

Az árak kezd nálunk oly árakat felvenni, hogy a serfőzők részére igen ajánlatos volna a ter- mesztés, de gyors learatás szükséges. A burgonya- nézve mondja, hogy korai róza jó termel az alföld- ön. A tengeri termelés munkás kéz hiányában hanyatlók.

Tiszta jó mag beszerzése, a legbiztosabb for- rásból az első szükséglet. Közösen kell törekedni munkások ide szállítására.

A buza-termelés túl van hajtra. Silányabb minőségű buza is jó termést mutatott, s ez sajátságos. A termelés az utóbbi 5 év alatt mintegy 20%-al emelkedett. A népisokálba szeretné át- vinni a gazdaság alapjait, egy a vándortanítókat már főgőny talajba vetnék a további ismereteket. A gyomtrítás, a kapálás és többszöri szántás helyes kezelése által ellensúlyozandó.

A tengeri termelést mind a talajra, mind élelme- zésre szükségesnek és czelserűnek találja. A vizek szabályozásánál elmulasztottuk az öntözést létesí- tene, ne feleldjük el a belvíz lecsapolását az áztató tavakat megfektetni. A háziipar ezen kis menedéket nem szeretné megemissimálni, ugys kevés a házi- iparunk, melynek hiánya télen renyhéséget s tán bünt is idézhet elő.

Nickel Mihály különösen a cseledügy rendezése nézve tett megjegyzéseket.

Ezzel a mai ülés véget ért.

Mint értesülünk, holnap vagy holnapután Simonyi Lajos br. is részt vesz a tárgyalásokban és előadja nézetét.

Iparügyek.

Az ipartörvény módosítása.

Az iparegyesület ipartársulati szakszövételye ma este tartott igen népes gyűlésen kezdte meg azon kérdéponctok tárgyalását, melyeket az egyesület igazgatója az ipartörvény módosítására vonatkozólag kidolgozott.

1. kérdés: Mímódon vonassék meg a határ kézműiparos és nem kézműipar- os között. E kérdéssel már foglalkozott az ipar- ipari szakszövétely és az ipartársulati szakszövétely egy Walsér Jakab, Nichold György, Weisz Antal, Ludvig János, Schimmer György, Janitsék Károly és Gelléri Mór urakból álló bizottságot küldött ki, mely a gyártási szakszövétely kiküldöttével egye- temlegesen fogja a kérdésre adható feleletet vége- sen megformálni.

Az igazgató a kérdésre körülbelül a következő választ adta:

Gyárnak tekintendő oly telep, melyet termé- szete nagy terjedelménél fogva a tulajdonos technikailag nem kezelhet, és melynek szellemi vezetésére külön művezető szükséges. A gyári és kézműipar közötti határvonal megvonására kül- lönbön részletes szabályt dolgozandó ki. Kétes esetekben az iparszervezet keretében foglalt ipar- hatóság dönt.

2. kérdés: Kötelezve lesznek a többi iparnemek azúri is az ipartársulathoz a lépni, melyek, mely jökörrrel és kötelezettséggel? Beható eszmecsere után elfogadottat a következő meghatározás.

A műves iparágak úzói vagyis azok, kik mű- helyeikben képzett iparos-munkásokat alkalmaz- nak, kötelesek ipartársulathoz csatlakozni, más- nemű iparosok belépésének kötelezővé tételére az iparszervezethez foglalt iparhatóság dönt.

Kivételesen elővették a 9. kérdés: miké- pen állapítandó meg mely iparos, mely társulathoz csatlakozzék. Szintén élely eszmecsere után kimondatik, hogy:

Oly iparosok, kik különböző iparágakat íznek, (pl. kocsigyártással) az egy városban szakmájuk- ban egyedül vannak, maguk, ha többen vannak, együttesen állapítják meg: melyik társulathoz csatlakoznak testületileg.

3. 4. 5. és 6. kérdés. A tanult, de nem önálló mesterek bevonassának az iparszervezethez? Bevonassanak-e a tanu- lok a segédek, s ha igen, mely jogokkal és kötelezettségekkel.

E pont felett majdnem egy órai érdekes vita és eszmecsere után, melyhez Walsér Jakab, (indítvány: alakítsanak a segédek állandó bizottságot segélyezésre, önmiveltés és egyéb érdekeik előmozdítására) Ludvig Jan., Urbold, Lipárdy, az elnök, Gelléri és mások járultak, kimondatott:

A tanult, de nem önálló iparosok, a segédek és tanoncok bevonandók az iparszervezethez, (de nem az ipartársulathoz). Jogaik és kötelezettsé- geik később megállapítandók. Az ipartársulat kö- teletségük köze tartozik felügyelni a tanoncok szakszéri kiképzésére, a segédek és munka- adók közötti ügyeket intézni, a békéltető bizott- ságokban a segédek részvételét biztosítani, önké- zésük és segélyezési érdekeiket előmozdítani stb.

Az idő rendkívül előrehaladván, a gyűlés 8 napra elnapoltatik.

A gyűlés elején bejelentett, hogy az ipar- társulati szakszövételyhez a következő ipartársulatok csatlakoztak újabbban: budapesti sütő-, esztergyolós-, rézműves-, mészáros-, III. ker. szatócs-ipartársu- latok.

Beterjesztették Csajka Antal a bérkocsis- ipartársulat elnöke által a bérkocsis-ipar szabá- lyozására vonatkozó tervezet, melyet bejelentésé szó- val is indokolt. Tanulmányozás és jelentéséző- válet kidatják egy Dr. Szabóy Adolf, Csajka Antal, Diviaczy János és Gelléri Mór urakból álló bizott- ságnak.

— Budapesti sütők raktáregylete. Az orsz. m. iparegyesület lapja írja: A szövetekezeti esz me, úgy látszik, lassan-lassan utat kezd ma- gának torni oly téren is, mely eddig még majdnem egészen parlagon hevert. A budapesti sütőipar- társulat ugyanis elhatározta egy közös bevásárlásra célzó raktáregylet létesítését, s erre nézve a napokban beosztotta ki felhívását. E felhívás- megleg hangsúlyozza azon előnyöket, melyet a szövetező szaktársak az által érhetnek el, ha együtt első kézből tömegesen vásárolhatják be szükséges- töket. — A befektetési töke nem jelentéketlen, de

gazdag kamatozást ígér. Magától értetik, hogy kezdeményről örömmel üdvözöljük és még inkább örövendőnek, ha a vállalat működésére jönné és más hasonló vállalatoktól utóbbra lehetne.

— Magyar Ipar. Az országos magyar ipar- egyesület lapja ezúttal ily czim alatt fog megjelenni. Eddig, mint „Anyagi Érdekeink” tagabb érte- lembe vett nemzetgazdasági havi folyóirat volt, most majdnem kizárólag iparlap losz és havonként kétszer jelenik meg. Az év első szám most kül- dettet be hozzánk. Igen eszesen van kiálltva és érdekes, változatos tartalma. Az első programzei- ken kívül több szakcikkeket közöl és behatóan fog- lalkozik főleg az iparegyesületben történt dolgok- kal. A változás nagy előnyére vált a lapnak, mert jelen alakjában az ipartörvény érdekeinek kiváló szolgálatot tenni van hivatalos. M. D. ronyi Soma avat- tott szerkesztőt tolla ismeri az irányt, melyben az ily szakkap vezetésű és kétséget sem szenved, hogy ez mindenkori a magyar ipar legigazabb érde- keit fogja szem előtt tartani. E lappal és a „Ma- gyar Iparosok Lapja”-val a magyar iparnak a fővá- rosban most két tekintélyes lapja lesz, melyek a jó és hazafias törekvésükben egymással versenyre kelve, bizonyára hasznára lesznek az ügynek.

— Az orsz. magy iparegyesület építé- si piri szakszövételye a szerdai folyóirát év ja- nuár 21-én esti 6 órakor az egyesület helyiségében (Fereneczi bazarja I. em.) ülést tart, melyen a ta- gok részvételnél kéretnek. Tárgyak: 1. Platzer Antal indítványa egy műiparcsarnok kiserletére. 2. A munkaprogram értelmében Thék E. indítványa az emlékraktá felterjesztése, esetleg 5 tagu bizottság vá- lasztása tárgyában. 3. Előlekedések az évi gyűlésre.

— Szepességi szöv. ipar érdekeiben. A kassai kereskedelmi és iparkamara, mint az „Ober- ung. H. u. Gewerbeztg” írja, feladatult tűzte ki, a hajdan oly virágzó szepességi szöv. iparnak új életre öbrésztését. Az első lépést ez eredmény felé a kés- márkai szövetségek létesítése képezi, mely közeli ki- látásra van helyezve. Amde nem elégesség az új nemzedék kiképzése, mely a regenerált ipar gyá- molására lenne hivatalos. De arra

